

Бігун Т. В.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.
Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

КАЛЬКУВАННЯ ЯК СПОСІБ ПЕРЕКЛАДУ НОВИХ ГЛАМУРНИХ ЕВФЕМІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В МЕДІА-КОНТЕКСТІ

Мова, у філософському сенсі, може як зникати, так і перебувати в постійній динаміці відповідно до розвитку в суспільстві. Цифровий прогрес та глобалізація – провідні чинники, що впливають на процес змін у мові та її еволюцію.

Довгий час мова може бути практично незмінною, але протягом багатьох років вона може зазнати значних змін. Коли дві мови співіснують деякий час, одна може зазнати швидкого розвитку, тоді як інша практично не зміниться [1, 79].

На сьогодні, соціальні мережі стали вагомими джерелами для поповнення нових слів. Неологізм, евфемізм – це слово або словосполучення, яке нещодавно з'явилося в мові через нові реалії. Окрім цього, ефект глобалізації англійської мови створює обставини для виникнення просторічної мови. Проте стрімка швидкість розвитку трендів в Інтернеті та діджиталізації не дає змоги знайти доцільний, зрозумілий для всіх соціальних груп відповідник. Процес передання змісту словосполучення є складним і визначається як наслідок відношень у значеннях, пов'язаних із кожним словом, а не як пряме перетворення структури в іншу, що здійснюється за допомогою еквівалентів.

Переклад Інтернет-евфемізмів часто передбачає використання калькування, оскільки виникає потреба в доступному перекладі слів українською мовою. Така стратегія доцільна, якщо перекладна одиниця адаптується до українських норм слововживання та відмінювання [2, с. 286].

Категорії класифікації калькування й приклади перекладу неологізмів:

1. Синтаксична калька. Синтаксична калька передбачає невеликі видозміни в морфемах, створюючи новий елемент перекладної одиниці:

(1) *synergy* – синергія (описує як різні компоненти або команда працюють разом для досягнення мети);

(2) *child free* – чайлд фри.

2. Семантична калька. Лексичні одиниці, які є еквівалентами, отримують нове значення, керуючись буквальним перекладом слів із оригінальної мови:

(3) *visibility* – видимість.

3. Фразеологічна калька. Калька, що з'являється внаслідок дослівного перекладу ідіоматичних фраз або збірок виразів і внесення їх без змін за допомогою прямого перекладу в мову:

(4) *duck lips* – качині губи (робити губами форму, що нагадує качку);

(5) *fat cat* – жирний кіт (в економіці підприємство, що має великий дохід).

4. Напівкалька. Англійський неологізм не відтворюється повністю в перекладі, а лише наполовину, тобто одна частина тлумачиться буквально, а інша частина, неперекладна, входить у мову за допомогою перекладацької трансформації прямого включення або транскодифікації:

(6) *brainstorming* – брейншторм;

(7) *friendzone* – френдзона.

Таке явище здебільшого зустрічається і в неологізмах із Всесвітньої мережі для позначення нових явищ із характерними префіксами *-web* і додаванням частки *fi-*, як-от: *webinar*, *web-money*, *web-store*, *web-radio*, *web-assistant*, *sci-fi*, *cli-fi*, *Google Fi*, *lo-fi*, *web-page*, *web-site*:

(8) *web-designer* – вебдизайнер;

(9) *web-bank* – веббанк.

Іншими поширеними суфіксами, що залишаються незмінними, є, наприклад, *geo-*, *anti-*, *audio-*, *-crasy*, *-ing*, *-tion*, *-logy*, *micro-*, *video-*, *cyber-*, *hyper-* та інші [2, 89]:

(10) *hyperfocus* – гіперфокус;

(11) *cyberattack* – кібератака.

Отже, калькування – це метод, що може якнайточніше передати значення неологізмів із використанням уже знайомих понять носіїв української мови. Калька має різні категорії, згідно з якими можна здійснити адекватний переклад, який, своєю чергою, може бути прямим перекладом неологізму, напівперекладом або транслітерацією.

За використання такої лексичної трансформації нові предмети та поняття, що прийшли з інших країн, можуть або прямим чином перетинатися з культурою мови без складнощів для розуміння носіями мови, або входити як нові слова, побудовані на лад правопису та відмінювання іншої мови. У другому випадку, пряме включення неологізмів сприяє глобалізації, оскільки відбувається постійне розширення лексичного поля вхідної мови. Незважаючи на це, тема глобалізації та її прямого впливу на мову, заміну автентичних власних слів запозиченими перебуває в центрі дискусій. Збільшення іншомовних лексичних одиниць має дещо паразитичні характеристики, поглинаючи особливості державної мови та заморожуючи її власний розвиток.

У той же час не варто заперечувати й іншого боку дилеми: збільшення нових популярних слів, що виникають за різних обставин, свідчить, що носії цієї мови рухаються в напрямку сучасних технологій і йдуть в ногу з часом, розвиваються і вносять зміни в мову як свої досягнення, оволодіння новими навичками. Отже, калька може бути в перекладі, але використовувати такий метод потрібно з очевидною

обережністю й міркуванням про можливі наслідки та про те, чи принесе вона користь для людей. Хоча переважно такий процес включення кальки є незворотним явищем.

Література:

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: навчальний посібник. Вид. 5-те, випр. Вінниця : Нова книга, 2018. 656 с.

2. Ясинецкая Н. А. Полукальки англоязычных неологизмов в украинском языке. Филологические трактаты Горловского государственного педагогического института иностранных языков. 2011. Том 3 (№2). С. 87–95.

3. Harris, R. Course in General Linguistics: Ferdinand de Saussure. London : Bloomsbury, 2022. 274 p.